

N:o 43.

Af herr **S. L. Olsson** i Älfdalsåsen, om upplåtande af odlingslägenheter å kronoparkerna inom Kopparbergs län m. m.

I den s. k. norrlandskommitténs betänkande af den 27 okt. 1904 sid. 236 föreslås bl. a. följande:

att kungl. domänstyrelsen berättigas att, där hinder från skogsvårdsstyrelsens synpunkt ej möter, å kronoparkerna i de sex norra länen till enskilda personer, som därom göra framställning samt äga god frejd och gjort sig kända för arbetsamhet och hederlig vandel, upplåta de till odling och bebyggande tjänliga lägenheter, som där kunna vara att tillgå i närheten af odlad bygd eller kommunikationsled.

Vidare föreslås i moment 5, att efter utgången af femton år lägenhet, som finnes hafva blifvit behörigen uppodlad, bebyggd och häfdad, till innehafvaren upplåtes med sådan besittningsrätt, som tillkommer åbo å allmänt kronohemman.

Detta kommitténs förslag har hittills ej ledt till något praktiskt resultat från lagstiftarens sida, då dels ingen kungl. proposition i ämnet hittills framkommit, dels de af enskilda riksdagsmän i ämnet väckta motioner af Riksdagen afslagits. Detta är ur många synpunkter att beklaga. I norra delen af Kopparbergs län och synnerligast från den valkrets, som jag representerar, förefinnes mångenstädes bland befolkningen ett lifligt intresse för att staten skulle bereda möjlighet att kunna erhålla odlingslägenheter å där förefintliga kronoparker, förutsatt att sådana villkor kunde beredas dem, som ville begagna sig af dessa upplåtelser, att de genom flit och arbetsamhet kunde bereda sig och de sina en betryggad framtid.

Huru ofta ha icke på den senare tiden allt kraftigare klagorop börjas höjas mot den starka emigrationsström, som vårt land årligen får

skatta åt, i det att så många i sin bästa kraft lämna vårt fosterland för att söka sig en bättre utkomst i ett främmande land. Många utaf dessa skulle säkerligen ha stannat kvar i hemlandet, därest möjlighet hade förefunnits att på rimliga villkor kunna erhålla jord till odling för åstadkommande af egna hem. Hvad är det manne, som främst bidragit till att folk, snart sagdt från alla världsdelar rest öfver till Amerika och gjort detta land till hvad det nu är, ett föregångsland på kulturens område? Jo, enligt mitt förmenande, att staten på förmånliga villkor utlämnat till sina bebyggare den amerikanska jorden till kultur och odling, och i den mån svenska staten söker att på ett praktiskt sätt tillmötesgå de kraf, som för hvarje dag allt kraftigare göra sig gällande, nämligen att på billiga villkor till odling och byggande af egna hem upplåta jord på kronoparker, skall detta helt visst förtaga lusten hos mången att lämna fosterlandet och i stället ge anledning att stanna i hemlandet och odla den svenska jorden. Om dessa kraf ej beaktas, är fara värdt, att emigrationen kommer att tilltaga, och de personer, som önskat ägna sig åt jordbruket, af förhållandena tvingas att söka sin utkomst antingen i främmande land eller som bolagsarbetare. De farliga följderna af en dylik utveckling både från jordbrukets och från allmänt fosterländsk synpunkt äro lätt insedda och ofta framhållna.

I detta sammanhang vill jag här framhålla, att å de stora kronoparkerna i norra delen af Kopparbergs län förefinnas synnerligen stora och hittills obegagnade möjligheter för tillmötesgåendet af här ofvan påpekade kraf från jordbrukarnes sida.

Jag skall här lämna en summarisk förteckning å kronoparkernas arealer inom nedanstående socknar och revir, sådana de återfinnas i arealbilagan till kungl. domänstyrelsens »underdåniga berättelse rörande skogsväsendet för år 1905.»

<i>Särna socken.</i>	Skogsmark har	Impedimenter har
Transtrands revir	43,549,61	39,267,42
Särna revir	113,593,63	97,626,59
<i>Transtrands socken.</i>		
Transtrands revir	5,821,90	4,478,36
<i>Lima socken.</i>		
Västerdalarnes revir	5,962,47	1,903,10

Älfdalens socken.

Österdalarnes revir:

Skogsmark och impedimenter tillsammans 91,701,09 har.

En stor del af dessa så kallade impedimenter utgöres af stora mossar och myrar, som, därest de blefve utdikade och torrlagda, skulle kunna odlas, enär många af dessa stora myrtrakter innehålla den allra finaste dyjord. Inom Älfdalens socken å dess där belägna kronopark har också staten på de trenne sista åren utfört ganska vidtomfattande dikningsarbeten till belopp af mellan 2 à 3 hundratusen krouor, hvarigenom tusentals tunnland af odlingsbara myrar blifvit torrlagda och tjänliga för odling. På dessa områden kunde hundratals familjer skapa sig egna hem och finna sin ekonomiska bärning, därest staten vore villig att tillmötesgå de kraf, som jag förut sökt påvisa förefinnas.

Det torde ej vara lämpligt att alltför länge uppskjuta vidtagande af åtgärder i berörda syfte. Under de år, som gått, sedan norrlandskommitténs förslag framkommit, har det på flera sätt visat sig, att här ett verkligt och trängande behof föreligger.

Då man kanske invänder, att på de trakter, där redan nu tillgång till odlingslägenheter å kronoparker kunna under vissa villkor erhållas till bildandet af s. k. kronotorp, dessa möjligheter ej i någon större utsträckning begagnats, torde det böra framhållas, att detta till en mycket väsentlig del beror på de hårda villkor och tunga former, som äro stadgade för erhållande af dylik upplåtelse. Särskildt torde det ej vara lämpligt att, såsom kommittén föreslagit, åt kongl. domänstyrelsen ensam öfverlämna handhafvandet af dessa ärenden. I detta afseende får jag därför i det närmaste ansluta mig till herr Lindhagens i samma kommittébetänkande sid. 438 afgifna reservation, där han föreslår, att afgörandet af framställningar om bosättningar å kronoparkerna ej måtte öfverlämnas ensamt åt domänstyrelsen, utan att jämväl de af kommittén ifrågasatta jordbrukskommissioner måtte erhålla befogenhet och tillfälle att stödja gjorda framställningar, äfvensom själfva taga initiativ i frågan. Äfven torde böra framkastas den möjligheten, att person, som ansöker om upplåtelse af odlingslägenhet å kronopark, kunde få tillfälle att med denna sin ansökan vända sig till de af landsting och kommuner i de olika länen tillsatta egnahemsombuden. I afseende på öfriga villkor för erhållande af dylika odlingslägenheter, får jag ansluta mig till norrlandskommitténs

förslag (sid. 235 och följ.). Visserligen skulle jag helst sett, att nämnda odlingslägenheter kunde afsöndras och upplåtas åt innehafvaren med full äganderätt, men då det är att befara, att ett sådant förslag skulle från statsmakternas sida röna ett allt för starkt motstånd, vill jag ej för närvarande göra något bestämdt yrkande i berörda afseende, med risk att hela denna viktiga fråga därigenom kunde komma att falla. För öfrigt torde det utskott, som kommer att behandla denna min motion, bäst vara i tillfälle att föreslå de lämpligaste formerna för dessa upplåtelser.

På grund af hvad som nu anförts, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte besluta, att åt enskilda personer, som därom göra framställning samt äga god frejd och tillika gjort sig kända för arbetsamhet och hederlig vandel, beredes möjlighet att å kronoparkerna inom Kopparbergs län få åt sig upplåtna de till odling och bebyggande tjänliga lägenheter, som där kunna vara att tillgå i närheten af odlad bygd eller kommunikationsled.

Åt det utskott, som kommer att behandla denna motion, lämnas fritt att utarbета mera detaljerade bestämmelser angående formerna för dylika upplåtelser.

Stockholm den 23 januari 1908.

Smeds Lars Olsson.

I motionens syfte instämma:

Joh. Ström.

Sam. Söderberg.

Th. af Callerholm.

A. Hansson

S. J. Enander.

i Solberga.

Bernh. Eriksson.

B. P. Ersson.